

ROMÁN O ŽENĚ, KTERÁ NECHTĚLA BÝT
SMĚŠNÁ, A STÍNECH MILANA KUNDERY

andrea
sedláčková

téměř
nesmrtelná
láska

P
R
O
S
T
O
R

**P R
O S T
O R**

Andrea Sedláčková

**P R
O S T
O R**

Andrea Sedláčková
Téměř nesmrtelná láska

Praha, 2021

**P R
O S T
O R**

© Andrea Sedláčková 2021

© PROSTOR 2021

Foto na obálce © Frank Horvat – dědicové 1984, 2021

ISBN 978-80-7260-504-0

„Tento příběh je zcela vymyšlený,
protože jsem ho prožil od začátku
do konce.“

Boris Vian

Vestálky

Velká síň strašnického krematoria se pomalu plnila. Účastníci a účastnice se strategicky rozhlíželi, aby si náhodou nesesdli blízko k tomu, s kým už pár let nemluví, nebo k té, s níž rozchod neproběhl dobře. V kontrastu k několika prachem zaneseným intelektuálkám se v aule nacházela série pečlivě načesaných a oblečených žen, většina z nich měla oči schované za slunečními brýlemi. Vypadaly, že sem nepatří, a přitom ony donedávna představovaly podstatu existence mrtvoly uzavřené do rakve. Jejich parfémy i minulosti se vzájemně křížily a v rukách, které znaly Tomášovo polygamní tělo, nervózně mačkaly růže a jiné stvoly. Pár jich spiklenecky mrklo na Martinu, která je z poslední řady sledovala. Bývalá nebožtíkova manželka Tamara, sedící v první řadě, netušila, že jí do zad dýchá armáda nepřítelkyň.

Kdyby tu Tomáš byl v roli smutečního hosta, jistě by usedl vedle hezké mladé dívky, ideálně s velkým poprsím, a začal ji poučovat, že za druhé světové války tehdejší ředitel krematoria vedl tajný seznam gestapáky přivezených obětí. Měl je inkognito spálit, ale statečně o jejich úmrtí informoval příbuzné. Dívka by se obdivně usmála a Tomáš by nonšalantně pokračoval, že ačkoliv bylo jeho úkolem popel obětí sypat do kompostu, ve skutečnosti provizorní urny schovával, aby je po válce předal pozůstalým.

Tomáš by dál šeptem, který ho nutí, aby se k dívce lehce naklonil, líčil, jak musel být ředitel systematický, když se tu během války v takzvané třetí noční směně zpopelnilo

přes dva tisíce osob. Dívka by se ohlížela kolem v obavě, že Tomášovu koketérii, jež není na tomhle místě vítaná, ostatní pozorují, ale Tomáš by už byl k neudržení a vyprávěl by, že po únoru osmačtyřicátého roku se do krematoria opět přivážela těla popravených. Leč tentokrát neměl jejich popel skončit v kompostu, jejich údělem bylo hromadné pohřebiště. Heroický ředitel si vedl deníkové záznamy o tom, kam který popel nasypal, doprava, doleva, doprostřed... Dívka by si nebyla jistá, jestli Tomáš nefabuluje, ale oběma by to bylo trochu lhostejné, protože hlavním cílem bylo vyslání a přijetí zájmu. Za pár dní by Tomáš dívce napsal esemesku, šli by na večeri, tam by vedl sladké řeči a pak ji dotáhl k sobě domů, kde by se svůdcovo tělo nakonec živočišně zapřičilo do jejího.

Dnes bylo vše jinak. Tomášovu mrtvolu v počátečním stadiu rozkladu čeká osud jiných podobných. Zmizí v plamenech za asistence dcery, příbuzných, přátel a přítelkyň, spolupracovníků a kumpánů. Urnu převezme Tomášova bývalá manželka. Kam ji uloží, Martina nevěděla. Popel ji už nezajímal.

Sál se trochu podobal soudní síni. Zamřížovaná okna evokovala vězení, ale naštěstí jimi do strohé auly momentálně padalo bílé světlo, navozující andělskou atmosféru. Nic tu nebylo špinavé, zamatlané, zaprášené, což by Tomáš pozitivně okomentoval, protože ač sám bordelář, ve veřejných prostorách vyžadoval pořádek. Ocenil by čistou linku krematoria, kterou v třicátých letech minulého století vykreslil architekt Alois Mezera. Je nutno poznamenat, že neozdobný konstruktivismus se nebožtíkovi nelíbil, byl vášnivým

příznivcem ornamentu. Možná by duchaplně poznamenal, že z exteriéru krematorium připomíná cosi mezi továrnou a kostelem, ale nakonec by vzal na milost nadčasovou formu budovy, pozitivně by ohodnotil přímou mluvu geometrických tvarů a praktickou účelnost moderní doby. Vyzdvihl by architektovu mistrovskou práci s proporcemi, řecko-germánskou monumentalitu, uplatnění přísného, lehce odtažitého chladného řádu a decentní ušlechtilost umělecké výzdoby.

Sterilita místa sice Tomášovu charakteru úplně neodpovídala, ale nakonec by se nad důstojným chrámem své směšné smrti slitoval. Líbila by se mu teatrálnost situace a pobavila by ho její choulostivost.

Po stranách pódia visely dlouhé rudé závěsy oponoidního typu a Tomášovo *last one man show* sledoval dostatečný počet dojatých diváků a divaček. Tomáš by byl spokojen se svojí fotografií, kde vypadá štíhle, a neprotestoval by proti písničkářům Beatles, které k poslechu vybrala Tamarra. Kvitoval by, že rakev na katafalku působí honosně, byl by zvědavý, kdo přinesl macatý věnec s fáborem, na němž je červeně napsáno „Nikdy nezapomenu“. Byl by pyšný, že jeho nejlepší kamarád, známý spisovatel, sepsal dlouhý nekrolog, vtipný i dojemný, připomínající Tomášův talent a báječnou povahu. Označil nebožtíka za dandyho, kterému ke šviháctví chyběly peníze, jejich nedostatek však vyvažoval intelektuálním bohatstvím.

Kdyby Tomáš, ještě než zahučí v plamenech, mohl nadzdvihnout víko rakve, tak by to udělal především proto, aby škvírou zkontroloval, zda se splnil jeho sen, který opakovaně vyprávěl různým milenkám i Martině. Přál si, aby se na

pohřbu všechny sešly jako vestálky, které chvílemi společně, jindy separátně, udržovaly posvátný oheň jeho erotického bytí, a nyní ho společně sfouknou. Martina předpokládala, že exmanželka o jeho perverzní touze nic netušila, nebo by ji neakceptovala, a Tomášovy bývalé souložnice iniciativně kontaktovala sama. Věděla asi o padesátce, teď je z poslední řady počítala. Dostavily se tak dvě třetiny, aby nyní spolu zažily poslední chvíle Tomášovy fyzické existence a doprovodily je slzami, jež jim poslušně kanou po tvářích. I těm, které své city zpočátku skrývaly za přísný pohrdavý výraz, tvář postupně měkla, rudla a mokvala.

Martina doufala, že jí bude Eros ze záhrobí vděčen. Vždycky pro něj chtěla to nejlepší. Jeho tragický konec kornovala sarkastickou tečkou.

Za pár chvil se zlatá vrata otevřou a rakev se dá do pohybu, jako když penis vjíždí do ohromné vagíny. Anebo je to návrat do matčina lůna?

Facebook

Martina nesouhlasila s tvrzením své kamarádky Magdy, že facebook je nemorální voyeurské prostředí pro nemocné, výchovný tábor, kde je každý druhý za dozorce, a že by na tohle území nikdy nevstoupila. Magda upozorňovala, že kategorie takzvaně sledujících nese identický název se sledováním estébáků. Martina facebook považovala za užitečný nástroj, přinášející každý den informace ze

společnosti a politiky, které nemusela vyhledávat jinde, a byla přesvědčená, že když si člověk hlídá své soukromí, tak mu takzvaná sociální síť nepřeroste přes hlavu. A navíc ji facebook spojoval s Prahou, která jí v Paříži tak chyběla.

Věděla, že platforma je součástí dnešního světa, kde se lidé odkrývají a exhibují, zanechávají za sebou stopy, po nichž by za totality tajná policie pracně pátrala. Nevadilo jí to a bavilo ji, že poznává názory úplně cizích lidí, anebo těch, s nimiž se její cesta jen náhodně protla.

Tomášovo jméno zaznamenala poprvé právě na facebooku. Společný přítel okomentoval Tomášův blog, popisující jeho dětství na sídlišti v malém západočeském městě. Bylo paradoxně identické s tím jejím pražským. Před základní školou se tyčila stejná socrealistická betonová socha mladé, jak by řekl Kundera „snivě mlčící dívky“. Ve školní jídelně se podávala totožná jídla. Oba byli fanatickými pionýry, dostali se do finále soutěže O zemi, kde zítra znamená již včera, oba v pubertě díky zahraničnímu rozhlasovému vysílání postupně objevovali pravdu o komunistickém režimu. Společný měli i rozvod rodičů a horečné navštěvování místní lidové knihovny. Prostřednictvím literatury utíkali před smutnou realitou do vysněných dálek. Bez velkého přemýšlení požádala sympaticky vyhlížejícího muže jejího věku o přátelství, aby se jí jeho blogy objevovaly na facebooku pravidelně.

Tomáš žádost o přátelství přijal a hned napsal vzkaz, že se mu líbí film, který natočila. Martina si Tomáše vygooglovala a zjistila, že je kunsthistorik, ale především vystupuje v televizi jako průvodce seriálu o středoevropských hradech a zámcích. Řekla si, že se na pořad někdy musí

podívat, ale zůstalo jen u přání. Tomáš občas okomentoval její příspěvky na facebooku, v messengeru Martině soukromě pochválil nový účes a za pár týdnů zase psal, že jí to na fotkách z prázdnin moc sluší. Čas od času se vyptal na francouzské události onoho roku, jestli jedla otrávené lasagne z koňského masa, zda se účastní demonstrací pravicové *Manif pout tous* proti sňatkům homosexuálů a jestli si nasadila červenou čepici, aby podpořila Bretonce demonstrující proti ekologické dani. Jednoho dne navrhnul: „*A co kdybychom zašli, až budete v Praze, na kávu?*“ Martina si nejdřív řekla, že neví, proč by s ním měla ztrácet čas, ale pak jí jednou vybyly dvě hodiny mezi schůzkami, nabídla Tomášovi místo a termín a on souhlasil.

Začátek

Přijel s dvacetiminutovým zpožděním na elegantním kole berlínského typu, celý zadýchaný. Omlouval se, že mu spadl řetěz. Nejdřív působil plaše a za každou větou vyslovil rozpačité „ehm“, ale v kavárně se rozmluvil a hodinu nepřetržitě vyprávěl o Švédsku, odkud se vrátil předchozí den. Ačkoliv hýřil vtípem, Martina byla trochu rozčilená nezájmem o svou osobu. Předpokládala, že se Tomáš bude vyptávat, jak žije v Paříži nebo jaký film připravuje. Když se konečně dostala ke slovu, jala se líčit svůj plán realizovat napůl hraný, napůl dokumentární film o Milanu Kunderovi. Doufala, že tím Tomáše trochu ohromí.

Jeho reakce byla ale skeptická: „A proč to chcete dělat? Kundera si přece nic takového nepřejí.“

„Já vím. Ale kdoví jestli by všechny historické a umělecké osobnosti chtěly, aby se o nich psaly knihy a točily filmy?“ argumentovala Martina řečnickou otázkou a pokračovala: „Možná ne. To by nebylo biografii a biografů! Myslíte, že si Kundera nikdy nic nepřčetl o životě svého oblíbeného hudebního skladatele nebo spisovatele?“

Tomáš pokrčil rameny a Martina to na něj dál valila: „A navíc, už o něm byly napsány desítky knih, dizertačních prací, pojednání a článků.“

„A jaký máte koncept?“ zeptal se Tomáš.

„Kundera tvrdí, že napsat román vlastně znamená podávat zprávu o sobě samém. V mnoha jeho knížkách existuje autorovo já. Opouští své postavy, aby promluvil v první osobě o svých zkušenostech, evokuje vzpomínky. Takže na jejich základě napíšu hrané scény, inspirované autobiografickými pasážemi z jeho románů.“

„Všichni autoři čerpají ze svého života, ale umělecký výsledek s ním přece není totožný,“ namítl.

„Já taky netvrdím, že to bude úplný životopis Kundery. Měl by to být film inspirovaný spisovatelovým mýtem, vyprávěný mým subjektivním pohledem. Druhá část bude dokumentární, kde použiju jenom veřejně dostupné materiály, filmy a fotky, právě abych neměla pocit, že Kunderu nějak znásilňuju.“

„To on by byl jistě rád, kdyby ho žena jako vy znásilnila,“ skočil jí Tomáš s úsměvem do řeči. Martina jeho poznámku nijak nekomentovala a pokračovala: „Nehodlám hledat pamětníky, kteří ho budou buď chválit, nebo naopak hanět.“

„A hlavní idea je jaká?“

„Bude to film o člověku, který toužil po nesmrtelnosti.“

„Už teď se na něj těším,“ řekl Tomáš, „určitě bude stát za to.“

Na konci schůzky se zeptal, zda si Martinu může vyfotit.

„A proč?“

„Abych měl na tohle setkání památku.“

Spěchala na další schůzku a Tomáš se zeptal, zda ji může vyprovodit. Když se prodírali mezi turisty v uličkách u Staroměstského náměstí a byli na sebe davem trochu přimáčknuti, prohlásil: „Vy jste ten typ ženy, do které se muži hluboce a vášnivě zamilují a mužou jí úplně propadnout.“

Martinu jeho věta zarazila, přece by se tak inteligentní člověk neuchyloval k jednoduché koketérii, kdyby to nemyslel vážně. Při loučení Tomáš poznamenal, že míří k bývalé ženě Tamaře vyvenčit psa. To jí připadalo zvláštní. Později Tomáš Martině vyprávěl, že se ho Tamara ptala, co s ním je, že prý byl ten večer nějaký divný. On jí popsal schůzku s Martinou, jak ho zaujala, a na to konto se Tamara jednou za dva měsíce informovala, zda s ní zase někde byl.

Martina se v mládí mužům líbila a troufali si na ni především svůdci, takže jejich chování měla poměrně dobře nastudované. Tomáš, schován za mimikry stydlivého intelektuála, se sice vzletnou větou u Staroměstského náměstí trochu prozradil, přesto Martina dospěla k závěru, že je nevinný trouba. Se svým kulatým obličejem a pleší

se jí nezdál nijak zvlášť přitažlivý, zaujal ji však jeho dobromyslný, až dětský pohled a upřímný úsměv. Z Tomášových blogů vydedukovala, že se světem pohybuje sám, nebo v doprovodu podivných omšelých kamarádů. Představovala si, že asi měl, nebo má, nějakou obstarožní tloustnoucí přítelkyni, ke které ho neváže příliš pevné pouto. Téměř cítila vůni naftalínu z blbě padnoucích šatů té nešťastnice.

Druhý den ráno Martině pípla esemeska: *„Myslím na vás trochu, co asi tak děláte. Že bychom třeba mohli jít spolu do divadla.“*

Martině udělalo radost, že ji chce znovu vidět, a byla ráda, že si může po letech trochu zakoketovat: *„Příště ráda. Ted' sedím ve vlaku směr Brno, pak se vracím do Paříže. Ozvu se.“*

Tomáš se ale nenechal odbýt, což ji potěšilo: *„A co budete dělat v Brně?“*

„Stopovat Ludvíka Kunderu. Za vším hledej otce.“

Kundera a otec

V jednom rozhovoru charakterizoval Milan Kundera svého otce jako plaše laskavého a popisoval: *„Denně poslouchám za dveřmi, když dává lekci svým žákům, většinou koncertním pianistům, a vysvětluje jim ten či onen takt (...) Představte si, že můj tatínek byl u tehdejšího publika (už dvacet let nekoncertuje) značně diskvalifikován tím, že se nemohl po prožitých válečných*

otřesech spolehnout docela na paměť a musil mít před sebou noty! Ti snobové!“

Kundera hovoří o první světové válce, kterou jeho otec, žák Leoše Janáčka, strávil na ruské frontě. Naštěstí byl čtyřadvacetiletý podporučík pěšího pluku brzy zajat, během května 1915 ve městě s pozoruhodným názvem Klimonbosa. O rok později vstoupil Ludvík Kundera do československých legií, s nimiž absolvoval celou sibiřskou anabázi a zároveň dokázal založit a řídit legionářský orchestr. (Martina si poznamenává, že je nutné najít dokumentární záběry legií, které budou doprovázeny hudbou Ludvíka Kundery.) V Jekatěrinburgu vydal v roce 1919 pojednání *O muzyce čechoslovackago naroda*. (Nebylo náhodou inspirací pro monolog postavy Jaroslava v *Žertu*, kde tento milovník moravské hudby vede dlouhou poučnou promluvu o původu národních melodií?) Návrat do Brna se odehrál až v roce 1920, to už bylo Ludvíku Kunderovi skoro třicet let. Musel být schopný a houževnatý, protože rychle získal místo profesora na brněnské konzervatoři a vystupoval jako sólista a komorní hráč na klavír po celé Evropě. (Martina si říká, zda bylo pro Milana těžké mít takového otce. Je-li váš otec virtuos, měli byste jím být také.)

Ludvík Kundera se oženil s o devět let mladší úřednicí státní konzervatoře v brněnském kostele svatého Tomáše (záběry barokního kostela, jehož fasáda připomíná bělostný cirkusový stan). Svatební obřad se konal v červnu 1928. Sedmatřicetiletý ženich byl jistě považován za starého mládence. Jediný syn přišel na svět devět a půl měsíce po svatbě a později sám poznamenal: „*Narodil jsem se prvního apríla. To má svůj metafyzický význam.*“ Jeho o devět let starší bratranec, básník a překladatel Ludvík Kundera,

vzpomínal, že jim strýc onoho dubnového rána přišel narození syna zvěstovat. Bylo ještě brzy, Brno spalo, branka byla zamčená. Strýc musel přelézt plot a roztrhl si přitom gatě. Novorozenec dostal jméno, v němž se ukrývá to matčino: Milada. (Fotografie mimina Milánka.)

Přibližně rok 1934. Odpoledne. Uličkou moravské vesnice (typ Vlčnov) kráčí nastrojený pětiletý chlapec za ruku s otcem, čtyřicetiletým přísným mužem v dobře střiženém obleku. Zpomalí krok před stavením, které dominuje celé ulici. Otec se k chlapci naklání, šeptá a ukazuje do otevřeného okna domu.

OTEC: Podívej, Milane, starosta má ve svém obývacím pokoji rakev bez víka.

Chlapec je udiven, dokonce vystrašen.

MILAN: A proč?

Otec pokrčí rameny, chvíli přemýšlí a nakonec synovi sdělí svůj závěr.

OTEC: Předpokládám, že ve chvílích radosti, když se cítí mimořádně spokojený sám se sebou, tam uléhá.

Náhle se z útrob rakve vztyčí šedesátiletý muž, jako by chtěl potvrdit otcova slova, lehce se v rakvi pootočí a naklepe si v ní polštářek. Opět ulehne a spojí ruce, které jsou nyní z hochovy perspektivy jako jediné vidět. Otec vyděšeného Milana popostrčí, aby šel dál, a situaci shrne:

OTEC: Nikdy nežije nic krásnějšího než tyto okamžiky na dně rakve, protože žije svou nesmrtelnost.

(inspirováno scénou z *Knihy smíchu a zapomnění*)

Nejdříve vidíme z exteriéru měšťanský dům, z otevřeného okna slyšíme několik klavírních not. Kamera se přemístí pomocí jeřábu dovnitř a objeví Milana, nyní již o tři roky staršího. Usedá ke klavíru, kde už na něj čeká konzervativně a rigidně vyhlížející otec (ač je doma, má na sobě oblek a kravatu). Otec hochovi vysvětluje pravidla jednotlivých stupňů v dané tónině.

OTEC: Každá tónina je malý královský dvůr. Vládne tam král, chápej, to je tónina, a ten má k ruce dva pobočníky, to jsou subdominanta a dominanta. Pobočníci mají pod sebou další čtyři hodnotáře, z nichž každý je ve zvláštním vztahu s králem a jeho pobočníky. Zkrátka, královský dvůr hostí pět tónů, které nazýváme chromatickými. V jiných tonalitách zauímají přední místo, ale tady jsou pouze jako hosté.

Otec jemnými prsty demonstruje na klavíru jednotlivé tóny. Milan napjatě poslouchá. Otec se zvedne a odchází do vedlejší místnosti. Milan ale začíná improvizovat a jeho hudba zní spíše jazzově. Otec se rozzlobeně vrací do obývacího pokoje, zvedá chlapce z taburetu a odnáší lehké tělíčko do jídelny, kde ho bez jediného slova strčí pod stůl.

(kombinace scén z *Knihy smíchu a zapomnění*
a ze *Zrazených testamentů*)

Kunderův otec má kromě lásky k hudbě ještě jednu, a to lásku k Sovětskému svazu, kam vycestuje na jaře roku 1937. Z návštěvy Moskvy a Lenigradu se vrací nadšený, o čemž svědčí jeho novinový článek Jak a co se píše o SSSR. Hájí Sovětský svaz proti „pomlouvám a nepravdám“ a vyzdvihuje

„vnitřní přerod, který nastal v mysli člověka“. Jako předseda kulturní sekce brněnské pobočky Společnosti pro kulturní a hospodářské styky se SSSR uvede koncert sovětských revolučních písní. Nejspíš přivítal, že se na tyto aktivity zapomnělo, když v roce 1939 Němci okupovali Československo.

Během druhé světové války byl otec Ludvík jako profesor hudby předčasně penzionován a přihodila se mu nemilá věc. Němci propagandisticky využili jeho pojednání, napsané po návratu z legií, o méněcennosti bolševické hudby. Po osvobození Rudou armádou naštěstí ani toto podezření z podpory nacismu, ani samotný text, v poválečných dobách jistě politicky nevhodný, neměly na otcovu kariéru negativní vliv. Možná mu pomohl onen předválečný článek, v němž sovětský systém nekriticky hájil. Po komunistickém puči se Ludvík Kundera stal děkanem a posléze rektorem brněnské akademie múzických umění, byl aktivní v kulturněpropagační komisi Krajského výboru KSČ v Brně i v prezidiu Svazu československých skladatelů. Psal články do Rudého práva, za což byl odměněn titulem zasloužilý umělec a stal se nositelem Řádu práce. Byl to tedy muž, který žil s bolševickým režimem víc než v souznění.

Milan Kundera popisuje v *Knize smíchu a zapomnění* postavu brilantního otce, profesora klavíru, který ztratil paměť ve chvíli, kdy „*národ podlehl epidemii zapomnění, protože se dostal do područí prezidenta zapomnění Gustáva Husáka.*“ Otec vypravěče knihy prý v posledních letech života přestával mluvit a schopnost volby správných slov se pomalu vytrácela i z jeho psaného projevu. Kundera tím chce naznačit, že otec byl nějakým způsobem negativně

ovlivněn Husákovou politikou. Je to trochu krkolomná vize – otec ztratil paměť, protože ji násilně ztratil národ. Jenže na co měl zapomenout národ? Na svobodomyšlný osmašedesátý? Nebo na strašná padesátá léta, kdy ale otec Kundera se systémem spolupracoval? Možná, že během pražského jara Ludvík Kundera prozřel, stejně jako větší národa, možná měl totožnou touhu po svobodě a jiném režimu, než po tom, kterému dvacet let sloužil.

„Místo posledního odpočinku Ludvíka Kundery“, jak uvádí *Encyklopedie Královopolského hřbitova*, je podivuhodný náhrobek vypadající trochu jako UFO, které přistálo na čtvercové travnaté ploše mezi jinými klasickými honosnými hrobkami. Malý kámen se jménem a příslušnými daty obtáčí nejspíš nefunkční vodní trysku a evokuje pobitou, zkormoucenou duši. Předmět se asi ne náhodou podobá kresbám syna Milana, které jsou často úzkostlivě picassovsky protočené.

Krásný květnový den, rok 1971. Hřbitov, který se podobá lesoparku. Ptáci mocně zpívají. Zřízenci spouštějí otcovu rakev do hrobu, kolem něhož postává jen několik smutečních hostů. Čtveřice hudebníků hraje Janáčkův *Smyčcový kvartet č. 2, Listy důvěrné*. Nad hrobem se tyčí Milan, nyní čtyřicátník. Je to hrdý, vzpřímený muž s tváří, kterou mnozí označují za boxerskou, žádný zápasník ale nikdy nevypadal takto ušlechtilé. Milan podepírá svoji osmdesátiletou matku. Po jeho druhém boku se tyčí krásná černovláska Věra. O několik desítek metrů dál pohřeb mlčky sledují tři muži v šedých oblecích.

(inspirováno scénou z knihy *Setkání*)

Předvánoční schůzka

Při zpáteční cestě vlakem z Brna vzala iniciativu do svých rukou a poslala Tomášovi esemesku, kdy spolu tedy navštíví divadlo, jak jí Tomáš nabízel. Odpověď byla vstřícná a zábavně koketní: „*Půjdeme, já se na vás budu dívat.*“ Bylo zřejmé, že ho divadlo nezajímá a Martinu vlastně taky moc ne, a proto navrhl: „*Já budu stejně unavená, pojdme raději do restaurace.*“

Byl poslední pátek před Vánoci a ulicemi se valili štvanci s napěchovanými taškami. Drobně mžilo a Martina si uvědomovala, jak se těší.

Tomáš si objednal polévku a čaj, ona velké jídlo a víno, na které on ale postupně přešel také.

Velmi rychle začal vyprávět, jak se v létě ve Vídni pohádal se svojí devětadvacetiletou dcerou Kamilou. Barvitě a vtípně líčil, jak Kamila v reakci na konflikt odjela do Prahy a že měl stejný pocit, jako když ho opustí milenka. A hned se zděsil: „*My se vůbec neznáme a já vám vyprávím takové intimnosti!*“

Martinu ovládl pocit, že si vzájemně rozumí a jsou si blízcí. Když Tomáš pokračoval líčením reakce své bývalé ženy na Kamilin útěk, připadal jí dojemný a chlapecky bezbranný: „*Tamara se mě vůbec nezastala, ačkoliv to nebyla moje chyba.*“

„*A jak dlouho jste rozvedený?*“

„*Dlouho,*“ odpověděl neurčitě Tomáš: „*Vedu takovou divnou existenci.*“

Byla ráda, že sám načal téma, ke kterému ho chtěla nenápadně zavést: „*Umím si váš život představit.*“

„To si nejsem jistý.“

„Můžu hádat?“

„Samozřejmě.“

Sebevědomě a s jistou ironií fabulovala, že je to smutná vegetace, při níž si energii vybíjí především psaním. Že ho baví být starým mládencem, melancholikem, esejistou, nočním pražským chodcem.

Tomáš se smál: „V tom portrétu jste zapoměla na důležitý detail...“

Čekala významnou informaci.

„Že si každý den kladu otázku, v kolik hodin zajdu do sauny.“

Následně mluví o knížkách, které mají rádi. Ve všem se shodnou, stejně jako v hudbě a filmech. Tomáš je okouzlující a navíc se jí permanentně dvoří, několikrát zopakuje, jak je krásná. To se Martině líbí, protože od manžela už několik let poslouchá, jak tloustne a přibývají jí vrásky.

Po večeři Tomáš doprovodil Martinu na zastávku tramvaje, kde se pokusil o neohrabaný polibek.

Martina od něj odskočila: „Možná vypadám, že flirtuju, ale není to pravda... Omlouvám se za nedorozumění...“

Tomáš jako by neslyšel: „Nechcete někde pokračovat?“

„Ne, už musím jet, zítra odlétám prvním letadlem.“

Zase si ji vyfotografoval.

V tramvaji se Martina sama sobě smála, samozřejmě, že flirtovala. A tak strašně ji to s ním bavilo, možná měla přece jenom jít ještě na jednu skleničku. Myslí na jeho modré pomněnkové oči a ústa, která tak příjemně zavádila o její. Uvědomuje si, že ji vlastně fyzicky přitahuje.

Ráno na letišti si vygooglovala dceru Kamilu, působící v neziskovce s velkolepým názvem „Zachraňme planetu“. Z profilové fotografie na ni koukala Tomášova kopie, modré oči, široký úsměv, stejný pršák, kulatý obličej, rámovaný černými vlasy. Bývalou manželku Tamaru našla na stránce nemocnice, kde pracovala jako anestezioložka. Z portrétní fotky, kde měla nedůtklivý úsměv, bohužel Martina nemohla posoudit Tamařinu postavu, ale zdálo se jí podle širokých tváří, že má kila navíc. Ačkoliv byly stejný ročník narození, Tamara jí připadala starší, a Martina si ironicky pomyslela, že bývalá manželka si sama barví vlasy henou.

Vánoce 2013

V Paříži Martinu čekal vánoční stromek a neutěšené manželství. Před rodinou se však snažila vytvořit iluzi šťastných svátků. S dětmi ozdobila miniaturní smrček, protože na větší nebylo v bytě místo. Věšela na stromeček lety již poněkud opelichané zlaté řetězy. Zdálo se jí, že je řetězy spojená s dětstvím, přivezla si je totiž do Paříže z Prahy, byly součástí sbírky poválečných ozdob po babičce. Z počítače pouštěla české koledy, které dojímaly jenom ji, děti je jako každý rok trpělivě snášely a už se ani nesnažily zjistit, co v překladu znamená Hej Mistře, vstaň bystře. Nakonec ale podlehly a u Půjdem spolu do Betléma se přidaly k veselému dudlaj dudlaj dudlaj dá. Z vyprávění o tradicích českých Vánoc je vždy fascinovala jediná věc – utrpení kapra,

jeho čekání v namačkané kádi, převoz v síťovce tramvají domů do vany (a to jste se dva dny nemyli?) a následná vražda za účasti celého rodinného kolektivu.

Štědrovečerní menu bylo repeticí toho, co se odjakživa servírovalo ve Philippově buržoazní rodině: jako předkrm kachní játra, která nejlíbil patnáctiletý Yann, a ústřice, které odmítá desetiletá Anna. Následovala všemi akceptovaná jehněčí kýta s fazolemi, zalitými omáčkou z teplého ořechového octa, v němž se předtím deset minut povařila máta. Po povinných sýrech přišlo na řadu takzvané čokoládové poleno.

Nikdo by samozřejmě nepozřel smaženého kapra s bramborovým salátem. Z cukroví, které první roky snaživě pekla, se dostalo jistého zdvořilého uznání pouze vanilkovým rohlíčkům. Jediným českým oblíbeným artefaktem byly prskavky, malý pyrotechnický zážitek, jež ve Francii kupodivu příliš neznají.

Dárky, tedy nové iPhony, si děti předem objednaly, takže nedošlo ke zklamání. Philippe nabyl kašmírový svetr a Martina lehce průhlednou halenku, u které ji hned napadlo, že by se mohla Tomášovi líbit. Pořád na něj totiž myslela. Měla pocit, že se u nich doma ubytoval, jako by s nimi seděl permanentně u stolu a naslouchal, co si vyprávějí.

Na půlnoční vyrazila sama. Philippe nikdy nechápal, proč je tahle chvíle pro nevěřící Martinu tak důležitá. Na začátku jejich vztahu se mu snažila vysvětlit paradoxní situaci, že nejde o nic klerikálního. Vánoce, svátek narození Krista, byly za dob komunismu v ateistickém Československu

brány v první řadě jako přihlášení se k estetice a tradici země z dob prvorepublikové svobody. Ačkoliv jsou Češi v naprosté většině bezvěrci a neprošli ani základy katechismu, urputně trvali na barokně- rokokových zvyklostech, k nimž kromě jesliček a stromečku patří také chvíle religiozity, tedy zpěv Rybovy mše. Martina půlnoční mši kdysi trávila zmáčkuta davem v závěru hlavní lodi monumentálního malostranského chrámu svatého Mikuláše, kde se jí z barokní krásy vždy zatočila hlava.

Půlnoční mši ve Francii navštěvují jen věřící a možná proto během ní vládne v kostele temně vážná soustředěná nálada, a nikoliv slavnostní radost jako doma v Čechách. Nezpívají se dojemné a srdcervoucí lidové koledy, nevztlíná tu pohnutá atmosféra.

Martině by se tak chtělo přenést do magického kýče pražského chrámu! Seděla sice také v barokním svato- stánku, jenomže pařížský kostel svatého Pavla se vyznačoval seriózním interiérem bez zářící pompéznosti. Jako by si jeho architekt zakázal emoci, rozkoš forem, nic tu není střeoevropsky hravé, přezlacené, rozzářené a explodující. Jediná výhoda je, že se tady na rozdíl od Prahy topí.

Napadlo ji, v kterém pražském kostele se Tomáš asi nachází. Nakonec pronikl i do Martininy postele, když se neúspěšně snažila o sex s manželem, jenž na ni nalehl nej- spíš v rámci štedrovečerního předsevzetí. Philippe se cítil povinen k ní, ona k němu, a nebylo z toho nic. Philippe se nevzrušil a zbyla jen trapnost. Dlouho nemohla usnout a představovala si, jaké by to bylo milovat se s Tomášem.

Následující dny strávila nad iVysíláním České televize, kde si v archivu našla několik desítek Tomášových pořadů

o architektuře, v nichž putoval po Česku i okolních zemích a navštěvoval tam hrady a zámky. Tomáš vyprávěl jejich historii roztomilým tónem, jako by se trochu styděl, ale zároveň vše bravurně a živě popisoval. Líbil se jí jeho šibalský úsměv a vtipné poznámky a byla ohromena Tomášovými nekonečnými znalostmi. Napadlo ji, že by tak ráda jezdila na výlety s ním!

O silvestrovské půlnoci si s Tomášem na dálku, aniž to tušil, připila. Měla pocit, že se díky němu vrací do života.

První den roku 2014 konečně došla esemeska s otázkou, kdy zase přiletí. A pak další, v níž padlo pozvání k němu domů na večeři. Tak rychle? Vždyť se uvidí teprve po třetí... Možná nemá peníze na hospody, minule si dal jen polévku, napadá Martinu. Takže odpovídá, že by ji potěšilo, kdyby Tomáš přijal její pozvání a doprovodil ji do restaurace.

Odmítl. Ale ona byla stejně zvědavá, jak to u Tomáše vypadá, romantická část její duše si představovala bílý ubrus na stole, rozsvícené svíčky, nějakou přesolenou minutku a dobré víno. A praktické polovině Martininy duše se tato varianta postupně začala zdát lepší, přímočařejší, protože dospěla k přesvědčení, že má právo se s Tomášem vyspat. Říká si, že to vlastně ani nebude nevěra, s Philippem erotiku stejně pohřbili. Navíc to jistě jejímu manželství i psychickému stavu prospěje, protože se už delší dobu obává, že sexuální abstinence u ní vede k jisté permanentní hysterii. Oba s Tomášem víme, co chceme, nepředstíráme žádné hry, pomyslí si. Když to podnikneme rychle, budeme aspoň vědět, na čem jsme, a nemusíme ztrácet čas chozením po restauracích.

Noc před odjezdem z Paříže se Martině dlouho nedařilo usnout. Radši se uchýlila na kanape do obývacího pokoje a přemýšlela, zda by schůzku neměla zrušit. Z ložnice slyšela Philippův kuřácký kašel a měla strach, že manželství definitivně zničí.

Na facebook vyvěsila v půl šesté ráno status, že trpět nespavostí je hrozný úděl. Byla to zpráva pro Tomáše, aby omluvil kruhy pod očima a pochopil, že setkání bere vážně.

V letadle pospávala, pak se vrhla do kolotoče pražských pracovních schůzek spojených s filmem o Kunderovi a v šest konečně nasedla do tramvaje směr Hloubětín.

Hloubětín

Existují pasti, které jsou inteligentně nastraženy a oběť si jejich existenci neuvědomuje, a pak jsou ty, do nichž se padá dobrovolně.

Lehce sněžilo. Tomáš ji čekal na zastávce, zkrehlý a promáčený. Martina vystoupila z tramvaje a rozhlížela se překvapeně kolem. Ač původem Pražanka, nikdy v té dělnické čtvrti nebyla.

„Víte, proč se jmenuje Hloubětín?“

„Ne. Něco se tu hloubilo?“ pokusila se o primitivní žert.

„Správně. Z hloubětínských lomů pocházela část kamenů na stavbu Karlova mostu a taky písek. A víte, jak ten písek přepravovali do Prahy?“

Zavrtěla hlavou.

„Na malých vozících tažených psy.“

„To je teda bomba,“ smála se Martina, „a nevdává vám bydlet tak daleko od centra?“

„Vám to připadá daleko? Ještě nikdo si nestěžoval.“

„Aha. Vy si takhle zvete ženy domů často?“

„Ano,“ odpověděl vesele, „musím si dávat pozor, aby se mi tam nepotkávaly.“

V žertu zachytila závan pravdy, které nehodlala věnovat pozornost, a pokračovala ve stejném tónu: „To je teda dobrodružný.“

„Jo, se mnou je to permanentní avantýra.“

Omšelý dům, zvlhlé dveře s oprýskanou barvou. Když stoupala po okopaném schodišti, cítila, že Tomáš sleduje její nohy a zadek, což on vzápětí potvrdil větou: „Máte v té sukni, ehm, moc hezké pozadí... Ženy by měly stále nosit sukně...“

Tomášův stísněný útulek se podobal bytům z před-revolučních let a Martinu zalil pocit, že se ponořila do slastné studentské minulosti. Miniaturní obývací, plnící zároveň funkci pracovny a jídelny, měl stěny pokryty knihovny, praskajícími ve švech. V rohu zůstal nedbale odložený vysavač a vedle něj si vybojovalo pozici žehlicí prkno, obtěžkané hromadou prádla. Ze stropu visely dlouhé nitě pavučin. Všechno, co by normálně považovala za děsné, jí ale momentálně připadalo velmi romantické.

Rozmrazené čínské rolky (ty před revolucí neexistovaly) se ukázaly být dosti nechutné. Pili levné víno a po dvouhodinové konverzaci na téma česká literatura se zmínila o svém žárlivém manželovi a Tomáš navázal, jak žárlil

na přítelkyni Sofii, kvůli které před patnácti lety opustil manželku a dceru.

„Ženíl jsem se zbytečně brzy, během studií na vejšce, protože Tamara přišla do jinýho stavu,“ povzdychl si, „jenže po deseti letech jsem už v tý domácnosti nemohl vydržet, myslel jsem, že se zblázním. Potkal jsem Sofii den po svých třicetínách, jí bylo o deset míň, hučelo mi v hlavě i v těle, chtěla být herečka, pořád se smála...“

Dolil si víno a pokračoval: „V podstatě od začátku mě podváděla, byla to strašná mrcha a já se úplně zbláznil, četl jsem Sofiiny esemesky, vloupal se do jejího mailu, pronásledoval ji, čekal v noci před barákem, až se vrátí, třeba do čtyř do rána. Herečky pořád něco předstírají, člověk neví, kdy je jejich láska opravdová a kdy jenom perfektně zahráný špílec, lezlo mi to čím dál víc na mozek. Furt jsme se rozcházeli a scházeli. A po třech letech utrpení, když jsem Sofii našel s milencem v posteli, jsem to ukončil.“

Vaudevillový závěr Martinu překvapil: „Vy jste ji opravdu překvapil přímo v posteli?“

„Šel jsem najisto,“ přiznal Tomáš, „viděl jsem je, jak vystupují z auta, drží se za ruce, mizí v baráku. Trčel jsem venku asi dvacet minut a pak se rozhodl jít dovnitř. Mohl jsem zazvonit, jenže jsem prostě použil klíč. Stál jsem v předsíni, v ložnici bylo ticho, představoval jsem si, jak se na sebe dívají a říkají si, co budeme dělat. Pak Sofie vyšla do chodby, měla přes sebe jen župan a rozčuchaný vlasy, jak to bývá ve filmech, a výsměšně se mě zeptala, co tam dělám. Já koktal, že jsem si přišel pro sako, který potřebuju druhý den do práce, ona zasyčela, že moc dobře ví, že jsem přišel špiclovat, že jsem perverzní a že je to konec. Jako kdybysme to nevěděli... Popadnul jsem sako a zmizel do

blízkýho baru na vodku. Za dvě hodiny jsem se opilej vrátil, abych viděl, jestli tam pořád stojí jeho auto. Už odjel, takže jsem zase vešel dovnitř, probudil Sofii, udělal jí scénu a začal ji zoufale mlátit. Nikdy si to neodpustím. Byla to šílená rvačka. Sofie ječela, bránila se, kousla mě. Vypotácel jsem se ven, už svítalo, a já věděl, že jsem prase a že je to neodpustitelný. “

Martina překvapeně poslouchá, nenapadlo by ji, že racionálně působící Tomáš by byl schopný takových vášní.

„Od té doby jste sám?“

„Proběhlo pár pokusů, ale já na spolužití nejsem. A je to vždycky bolestivý, člověk si na druhýho zvykne a pak je těžký ho odříznout. Už to nechci znovu zkoušet.“

Dobře, přeložila si to Martina, hledá pouze občasnou milenkou. Jsem ideální kandidátka, takže nechápu, proč se k ničemu nemá.

Mrkla na hodinky, je jedenáct, měla by telefonovat Philippovi, jak velí jejich manželský zvyk.

„Pardon, nevadilo by vám, kdybych rychle zavolala manželovi?“

„Ne, samozřejmě. Asi byste chtěla trochu soukromí? Můžu vám nabídnout ložnici.“

Usedla na Tomášovu postel a vytočila pařížské číslo, na něž většinou volá každý večer dvakrát. V šest dětem, aby jí vyprávěly, co bylo ve škole, a kolem jedenácté jejich otcí, s nímž si vzájemně popíší uplynulý den. Na začátku vztahu to byl krásný zvyk, postupem času se z něho stala obtěžující rutina.

Martina se v rozhovoru s Philippem tváří, že se nachází v posteli v bytě své matky, a zívajícím hlasem předstírá únavu.

Telefonát se jí podařilo ukončit po pár minutách. Vrátila se do obýváku, kde po ní Tomáš konečně lapl. Chytil Martinu za týl, naklonil jí hlavu a šel na to. Měl překvapivě jemné, pevné rty a sebevědomou techniku. Martina málem zapoměla, že líbání může být tak příjemná věc. Neprovozovala ho už několik let, protože jí byl odporný pach z Philippových úst.

„Počkejte chvíli,“ zavelel Tomáš a zmizel v kuchyni. Předpokládala, že hledá prezervativ a spěchala do ložnice, kde se bleskově zbavila oblečení. K tomuto zbrklému řešení přistoupila, aby předešla rozpakům a nešikovnosti. Schovala se pod peřinu a zhasla.

Vešel do pokoje a vyčítavě se napůl zeptal, napůl konstatoval: „Vy jste se svlíkla?“

Připadala si jako kurva a bránila se: „Já jsem se styděla...“

V duchu si ale řekla, jestli podvědomě nereprodukovala svůj domácí sex, při němž vzájemné strhávání svršků už dávno neprovozují.

Usedl na postel a pomalými gesty ze sebe stahoval tričko a kalhoty, jako by tak činil proti své vůli. Martina se na matraci posunula, aby adeptovi na milence uvolnila místo. Tomáš vedle Martiny vláčně položil své (konečně už taky) nahé tělo, kterého se ale Martina neodvážila dotknout. Patnáct let nebyla v posteli s jiným mužem než s tím svým.

Rozpačitě líbání. Sáhla mu na přirození, krčící se pod peřinou jako stažená vystrašená bulka. Pokus něco s tím vysušeným jablíčkem udělat se ukázal jako marný.

„Nemohli bysme rozsvítit, abych vás viděl?“

Zdráhala se ukázat svá ňadra, zdevastovaná kojením dvou dětí. Trapností se rozplakala. Tolik let se k nevěře

odhodlávala, odmítala různé nápady, a když už se konečně pro jednoho rozhodla, tak je výsledkem fiasko podobné situacím, které zná z domova.

Slzy erotickou žádostivost nezvyšují.

Prosil, aby zůstala do rána, ale Martina chtěla co nejrychleji pryč. V taxíku se zapříisahala, že už ho nikdy nevidí, ale druhý den si řekla, že to pro Tomáše muselo být ponižující a že by k němu měla projevit vstřícnost. Nakonec mu poslala esemesku, že má na sobě sukni a je připravena na další dobrodružství. Tomáš ihned odepsal, že mu u něho doma stále voní, ale že večer bude venčit psa. Martina uraženě nereagovala. Odpoledne jí Tomáš zavolal a mile vysvětlil, že opravdu musí jít ven se psem, jeho bývalá žena je mimo Prahu. Neubráníl se poetickému popisu vlasů sebraných z polštáře, které si navíjí kolem prstů a hraje si s nimi, a nakonec se zeptal: „Kdy se zase vracíte do Prahy?“

„Ještě nevím.“

„Určitě se příště uvidíme.“

Martinu trochu zklamalo, že nenavrhuje setkání po venčení psa, sama byla ochotná zrušit jiný program. Ale nic neřekne a vesele se rozloučí.

Pakliže opět trpíte nespavostí

Martina poznala triumvirát svých nejlepších kamarádek, když jim bylo všem kolem dvaceti. Setkaly se na večírku AMU,

každá studovala jinou uměleckou profesi. Během večera zjistily, že jsou spřízněny volbou svobodomyšlnosti. Byly emancipované nad rámec tehdejších poměrů, cítily se profesionálně a sexuálně rovny mužům. Tu noc to spolu táhly až do rána a aniž to tušily, podepsaly pakt celoživotní podpory. V následujících třiceti letech si stály po boku během všemožných úspěchů i proher. Muži přicházeli a odcházeli, přítelkyně zůstávaly.

Na jejich pravidelném čtvrtletním setkání Martina triumvirátu popsala včerejší neúspěšný pokus o nevěru, kterou jí přítelkyně schválily. Nepsaným pravidlem mezi nimi bylo podporovat vždy chování kterékoli z nich, i když se občas nacházelo na hranici toho, co lze ještě považovat za morálně ospravedlnitelné.

Těsně před půlnocí cinkla esemeska od Tomáše, kterou Martina udiveně přečetla nahlas: „*Pakliže opět trpíte ne-spavostí, navštivte tajemný Hloubětín.*“

„Odpověz, že dorazíš za chvíli,“ radila herečka Magda, která je ze čtveřice nejakčnější, a hned navrhla: „Já tě k němu hodím autem, budeš tam za čtvrt hodiny.“

„Třeba to nemyslí vážně,“ pokrčila rameny Martina.

Scenáristka Jana položila logickou otázku: „Proč by ti to jinak psal?“

A zpěvačka Viktorie se zasmála: „Prostě má chuť vy-
lepšíť si po včerejšku reputaci. Já bych taky jela.“

Martina tedy odepsala, že bude v Hloubětíně za patnáct minut. Už si navléká kabát, když cinkne Tomášova odpověď: „*Ehm?*“

To není zrovna nadšená reakce, zdá se Martině, ale kamarádky ji přesvědčují, že je to přece dobrodružství a kdyby tam nejela, tak by nevěděla, o co přišla.

Magda ji vyklopila před domem a s mrknutím jí popřála dobrou noc. Protože se Martině nedařilo najít zvonek, esemeskou Tomášovi oznámila, že se nachází před domem. Vyšel ven, očividně rozladěn.

Scénář triumvirátu se nepotvrdil. Tomáš je nepříjemný, trapnost se dá krájet, ale Martina se rozhodla, že když už sem dojela, dá si aspoň čaj. Má už takový charakter, potupu si hodlá vždy vychutnat až do konce. A tváří se nonšalantně, rádoby uvolněně napůl usedne, napůl ulehne na kanape. Tomáš si křečovitě dřepel na židli co nejdál od ní a vyrazil do útoku: „Právě jsem se na internetu díval na váš starý rozhovor v té Krausově talk show, říkala jste tam pěkný hlouposti.“

„Aha, děkuju.“

„Připadáte mi dost egocentrická.“

„Jeden kompliment za druhým.“

Vybavila si, že v talk show probírala zejména soužití s manželem, jak jsou šťastní a vzájemně si pomáhají v tvorbě. Jo, to bylo před deseti lety, pomyslela si a snažila se změnit téma: „A co jinak?“

„Dneska jsem přemítal nad svým životem a říkal si, že se asi vrátím ke své bývalé manželce.“

Chce mě za každou cenu urazit, napadlo Martinu, a ačkoliv právě vyslechla jednu z nejvíce ponižujících vět svého života, snaží se zachovat klidnou tvář: „Aha. A proč?“

„O Vánocích jsem byl nemocnej, krásně se o mě starala.“

Takže já na něj celé svátky myslela, málem se do něj zamilovala, a on se mezitím nechával v pyžamu opečovávat svou jistě velmi vstřícnou bývalou ženou.

Dosrkala čaj, objednala si taxi, ze kterého členkám triumvirátu poslala hromadnou esemesku: „*Debakl.*“

Druhý den cítila hořkost, v práci se ptají, co se děje, protože se na nic nesoustředí. Odpoledne Tomáš telefonuje, prý mu ukradli kolo. To ji rozesmálo: „Pánbůh vás potrestal za špatný chování, to se přece nedělá, pozvat si někoho domů, a pak mu tam vyprávět, jak prahnete po životě se svou ex.“

Tomáš na to nereagoval a pokračoval: „S tím kolem je to vaše chyba, celý den jsem myslel na to, co se včera stalo, byl jsem tak zblblej, že jsem ho zapomněl zamknout.“

Ač to zní trochu jako vyznání, Martina má chuť sdělit mu svoji teorii: „Já myslím, že jste si předevcírem v posteli se mnou uvědomil, že toužíte po své bývalé ženě a proto se vám to nepodařilo.“

Odporoval: „To není pravda, mně je to opravdu líto, strašně se mi líbíte.“

Ale Martina zasyčela: „Pak nechápu vaše včerejší chování, pozval jste mě sám, já se nevnucovala, a pak jste se choval jako hulvát. Noc před tím jsme spolu byli nahý v posteli, tak to přece znamená jistou intimitu, která je výjimečná, teda aspoň pro mě – a o dvacet čtyři hodin později se ke mně chováte jako k nějaký cuchtě.“

Omlouval se a koktal něco ve smyslu, že spolu stejně nemohou být, když Martina nežije v Praze, ona nesmyslně argumentovala, že tu kvůli práci pobývá velmi často. Tomáš dokonce zmíní jejího manžela – ať mu hlavně nic neříká. Přeje jí klidný let do Paříže, nějak se rozloučí, Martina je přesvědčená, že tentokrát už ho opravdu víckrát neuvidí.

Oh la la

V Paříži Martina pracuje jako střihačka celovečerních filmů, právě dokončuje velkoprojekt, odehrávající se za první světové války. Strážna ji spolkla, jako by byla vejce na hniličko. Ale po večerech si Martina říká, proč je vlastně v životě tak nespokojená. Samozřejmě, její manželství je víceméně formální, ale jinak má všechno, co patří k atributům štěstí. Chytré a relativně hodné děti, úspěšnou kariéru, žije v centru nejkrásnějšího města světa. Francouzům se líbí její přízvuk a v práci Martininu slovanskou duši považují za pozitivum, jak jí každou chvíli někdo zdůrazní. Jenže tahle duše byla najednou vláčena nepříznanými city a Martině se ulevilo, když Tomáš přerušil facebookové mlčení vzkazem: „*Oh la la. S napětím sleduji, jak francouzský prezident osedlává moped a tajně navštěvuje svou milenkou.*“

Věděla, že by neměla ihned reagovat, ale nemůže si pomoci a prsty jí samy kloužou po klávesnici: „*Nenudíme se tady. Motoristická helma, pod níž byl François Hollande schovaný, byla do dvou hodin vyprodaná.*“

„*Nápad poslat bodygardy, aby nakupovali po ránu croissanty, se mi moc líbí.*“

„*Ano, prezident jaderné mocnosti se nebojí a klidně zůstává v bytě milenky sám. Ideální chvíle k únosu, poznamenává místní tisk.*“

„*Země galského kohouta je mi zase o něco sympatičtější. A kdy vy vlastně zase přijedete?*“

Byla tak ráda, že se zeptal, ale odpověděla lakonicky: „*Zitra.*“

„Jak dlouho tady budete?“

„Do soboty.“

Ranní let probíhal klidně, pasažéry byli především muži sklonění nad počítači. V letadle vládlo ticho, uličkou se rozléhalo pouze klepání do klávesnic. Země pokrytá sněhem vypadala svrchu jako ohromná kůže dalmatince s černými skvrnami měst, obklopenými bílou plochou.

České aerolinie během posledních tří minut klesání spustily jako vždy Smetanovu Vltavu. To si snad museli vypočítat, napadlo Martinu: flétničky korespondují s přibližující se pevninou a brždění je naplánováno na chvíli, kdy se řeka v symfonické básni dostává pod Pražský hrad, celý orchestr duje a lyrická melodie, nesoucí v sobě pocit vítězství a krásy světa, posluchače rozzáří. Zavalí ho pocit štěstí, že ve zdraví přistál, a navíc v Praze.

Když zapnula mobil, už na něm visela esemeska, kdy se sejdou. Je pondělí, Martina nabízí úterý nebo pátek.

Odpověď působí bizarně: „*Nazdar. V úterý ne, v pátek snad. V myšlenkách pořád.*“

Skautské „nazdar“ nepůsobí příliš intimně a „snad“ zní jako z operety. Takže se schůzkou nepočítá? Nebo jen napůl? A opravdu na ni pořád myslí?

Celý týden se podvědomě bojí, že Tomáš pod nějakou záminkou schůzku zruší. A je jí líto, že se vůbec neozve, aby spolu alespoň mluvili. V pátek odpoledne si už byla jistá, že ho neuvidí. Zavolał až v šest, že se mohou sejít v osm v módní kavárně.

Martina tam nedočkavě dorazila o něco dřív.

Servírka na stůl právě položila litr horkého zázvorového čaje, když jí zazvonil mobil: „Kde jste?“

„No v té kavárně.“

„Ona tam právě vešla moje dcera, ehm, nemohla byste odejít?“ Martina má pocit, že se za ni stydí, a taky ho podezírá z návratu k bývalé manželce. Ke stolu se právě blíží nic netušící dcera Kamila, jejíž podobu zná Martina z facebooku.

Vstává a kyne Kamile, marně hledající v zaplněné kavárně místo: „Nechcete si sem sednout?“

Dcera byla ráda. Martina zaplatila udivené číšnici čaj a Kamile nabídla, že si ho může nechat, ani se ho nedotkla. Což od cizí paní působí dost divně a Kamila na ni taky překvapeně zírala.

„Já jsem se teď dozvěděla, že musím odejít,“ vysvětlovala Martina a zajímalo by ji, zda Kamila něco tuší.

Venku našla Tomáše schovaného za stromem. Koktal, že by s ní před dcerou nemohl mluvit přirozeně. Je trochu nemocný, kašle a bolí ho v krku, ale přichází s vyznáním, že schůzku nechtěl rušit: „Vždyť už jsem vás měsíc neviděl!“

V nové kavárně si nejdříve objednali čaj, potom přešli na slivovici. Martina se snažila vyložit své neospravedlnitelné chování, tedy jak s ním šla hned první noc do postele, on se začal omlouvat, že se k ní nezachoval hezky.

„Vy jste se vrátil ke své ženě?“ zeptala se bez okolků na věc, která ji zajímá ze všeho nejvíc.

„Ne, proč bych se k ní měl vracet?“

„Říkal jste, že to máte v plánu,“ připomněla Martina.

„Tak tenhle plán jsem ještě neuskutečnil.“

„Proč?“

Začal trochu nepochopitelně vysvětlovat: „Víte, ona Tamara zaujala pozici Madly Vaculíkové.“

Martina věděla, že by se měla zeptat, o jakou pozici kráčí, ale neubránila se, aby se nejdřív nepředvedla svými znalostmi: „Myslím, že žádná jiná literatura, německá, anglosaská nebo francouzská, nemá takovou hrdinku, jako je paní Vaculíková.“

„Jak to myslíte?“

„Být hrdinkou autofikcí tří spisovatelů je docela velký úspěch. A je to originální. V několika knihách svého geniálního chotě se podváděná žena a zároveň čtenářka Madla Vaculíková dozvěděla dost podrobný popis manželských sexuálních a emocionálních úletů. Zareagovala sepsáním své vlastní autofikce, protože ji rozhořčil román – taktéž autofikce – dlouholeté partnerky jejího muže, s nímž tato měla navíc nemanželské dítě.“

„Ano,“ smál se Tomáš, „tyhle tři knihy jsou triumfem narcisismu. Ale ve Francii je autofikce módní záležitost, ne?“

„Velmi,“ potvrdila Martina, ale nyní se hodlala vrátit k předchozímu tématu: „Říkáte, že vaše bývalá žena zaujala pozici Madly Vaculíkové. Na mě teda osud paní Vaculíkové působí dost nezáviděníhodně a strašidelně.“

„Mně se zdá obdivuhodná,“ hájil Tomáš strážkyni spisovatelova rodinného krbu.

Martina chtěla být milá, ale hlas jí ujel do nepříjemně ironického tónu: „Protože žena má být věrná, trpělivá, odpouštějící všechny zrady a nevěry, pevný přístav, kam se lze vrátit po bouřlivých mileneckých vztazích?“

Pokrčil rameny: „Je to jistá varianta ženy.“

„Jasně,“ odsekla Martina hádavě, „vám se prostě líbí představa, že vaše bývalá manželka bude v případě potřeby k dispozici, promine vám vaše zálety a odlety, mávne

nad vším rukou, přijme vás zpět do své náruče k rodinnému krbu a bude vás obdivovat a laskat.“

„Působíte na mě dost agresivně.“

„To se vám asi zdá.“

Lehce rozladění se v půl dvanácté rozloučili, k sobě domů ji tentokrát nepozval, takže Martina se ani nemohla vytasit se svým odmítnutím. (Doufala, že ji bude přemlouvat a ona nakonec podlehne.)

Nasedne do taxíku, který musí objet blok. A v tu chvíli zahlédne Tomáše, jak kráčí energicky ulicí a telefonuje. Komu v tuhle hodinu volá? Tamaře? Martina si říká, že je to zvláštní, a znovu sama sebe varuje, že by se s tímhle podivínem opravdu neměla zaplést.

A teď se modleme

Následující ráno, když už byla na letišti, od Tomáše dorazila esemeska: „*Kdy zase přijedete?*“ Neodpoví mu. O dvacet čtyři hodin později: „*Vy se mnou nemluvíte?*“

„*Ano, ale nevím, kdy přijedu, ozvu se.*“

Jenže Martině se po něm v Paříži stýská. Sama sebe bez velké námahy přesvědčí, že všechno byla její chyba, chovala se arogantně a Tomáš je plachý, nahnala mu strach.

Po dvou týdnech se ozval: „*Tak co nového v tom prezidentském milostném trojúhelníku?*“

Byla ráda, že na ni nezapomněl, ale odpověděla mu až pozdě večer, aby taky aspoň trochu čekal: „*François Hollande zrovna vydal komuniké, posílám google překlad: Francouzský prezident dal najevo, že ukončil společný život, který sdílel s Valérie Trierweiler, což nebyla jeho žena, ale milenka, kvůli které opustil matku svých čtyř dětí.*“

„*Nechápu. Můžete mi situaci vysvětlit?*“ zareagoval hned Tomáš.

„*Prezident opustil nejdřív svoji partnerku, se kterou měl 4 děti, kvůli milence Trierweilerové, a tu teď právě poslal k vodě kvůli nové milence Julii.*“

„*U vás vládnou zajímavé poměry. A pořád nevíte, kdy znovu navštívíte své rodné město?*“

Výborně, konstatovala Martina, pamatuje si její zmínku o tom, že neví, kdy dorazí. To jsem tedy zvědavá, jak se popere s následující informací: „*Za 3 dny.*“

„*A co kdybych napravil tu večeři u mě a uvařil vám něco lepšího. Přišla byste?*“

Jeví o ni zájem jen napůl, což ale Martinu nějakým zvláštním způsobem přitahuje. Musí si ho zasloužit, musí ho dobyt. Bez okolků pozvání přijímá.

Radostně odpočítávala hodiny a v letadle už i minuty. Za chvíli bude u něj! V Praze hodila kufr k matce, které oznámila, že bude spát u kamarádky, a spěchala do Tomášova útulku, kde ji tentokrát kupodivu rychle zatahl do postele. Martina čekala, zda ji bude svlékat, ale vidí, že se Tomáš věnuje jen svému oblečení, tak udělá totéž. Jeho až dětsky hebké tělo je o tolik mladší, pružnější i trochu

zavalitější než to manželovo, vychrtlé a seschlé jako stará strouhanka. U Tomáše má pocit, jako když zaboří ruce do hladké mouky, a náhle chápe, proč muži podléhají mladým milenkám.

Tomáš po nejistém začátku prohlásil: „A teď se modleme.“

Vzývání nebes zafungovalo výborně. Martina měla po letech hezký sex.

Pak si otevřeli láhev, připili si na tykání a Tomáš se radostně pustil do popisu svého psychicky ozdravného pobytu v Beskydech, který podstoupil minulý týden. Během seance skupinového holotropního dýchání se pacientka, ležící na sousední karimatce, na Tomáše úspěšně napojila a posléze v něj převtělila. Po probuzení ostatním o své reinkarnaci vyprávěla: z hlavy jí vylezla trubice a z ní vylétávala, vytryskávala slova, tisíce slov, tisíce Tomášových slov... Tomáš není k zastavení ani teď, vypráví vtipně desítky historek, Martina ho okouzleně poslouchá. Dostane se k dalšímu nepodařenému pokusu o partnerský vztah. Proběhl před pěti lety s právníčkou Kateřinou, která se díky originálnímu příjmení ukáže být dcerou Martinina dobrého známého.

Aha, tak je na mladší, říká si Martina. Cos myslela...

„A proč to nevyšlo?“

„Byl jsem pro Kateřinu chudej, šlo jí jenom o prachy. Věřil jsem tomu, že s ní nastartuju novej život, nový děti. Poslala mě brutálně zpátky do mého staromládeneckýho světa.“

Pokračoval, jak byl po dvou nešťastných milostných vztazích s herečkou Sofií a právníčkou Kateřinou zničený, bral prášky, chodil k psychiatrovi, který se ho jednou

vyptával, jakou před sebou vidí perspektivu v horizontu jednoho, dvou a pěti let a Tomáš před sebou spatřil život identický s tím, který momentálně vede, život bez budoucnosti a bez radostných vyhlídek. Ale on je s ním spokojený, ujišťuje Martinu, už nechce žádný vztah. Tvrdí, že kdyby se do ní zamiloval, žálil by, bylo by to zase utrpení. Martina se cítí povinována ho ujistit: „Já taky žádný vztah nechci, a ani nemůžu, mám dvě děti a manžela, o kterého se starám.“

Ráno vyhledala právničku Kateřinu na facebooku. Černovlasá pětatřicátnice s bujným poprsím vypadá jako mladší kopie Tamary. Všechny jsou černovlasé, dochází Martině, i Sofie byla černovláska. Poprvé v životě Martina nepovažuje svoji blondatost za plus. Třeba je Tomáš jako Kundera, který ve *Valčíku na rozloučenou* vysvětluje, že existují dva rozdílné póly ženskosti. Spisovatel sice nedává najevo, který preferuje, ale z Kunderova života je to jasné – vyhrávají upřímné černovlásky. *„Černé vlasy znamenají mužnost, odvahu, upřímnost, akci, zatímco blondaté ženskost, něhu, slabost a pasivitu. Blondýnka je tedy dvojnásobně ženou. Princezna nemůže být než blondatá. A proto si údajně ženy, aby byly co nejvíce ženské, barví vlasy na blond a nikdy ne na černo.“*

Cítila, že se do Tomáše proti své vůli zamilovává, mimo jiné i proto, že reprezentuje návrat do jejího bezstarostného mládí, do její ztracené české identity. Ačkoliv měla z pařížských studií a zaměstnání několik blízkých přátel, nikdy si s nimi nerozuměla tak, jako s těmi, které ve dvaadvaceti, když emigrovala, bezstarostně opustila v Praze. Francouzi neznali Rychlé šípy, a ona zase jejich Tintina a Asterixe. Samozřejmě nic nevěděli o bitvě na Bílé hoře,

jako ona netušila nic o Alésii. Francouzi, o kterých si většina lidí myslí, že jsou bordelářští, líní a nespolehliví, Martině připadali chladní, málo divocí, příliš racionální, úzkoprsí. Vysvětlovala si to tím, že mnozí z nich žijí ve strachu z nezaměstnanosti, se kterou byli konfrontováni několik generací. Zdáli se jí opatrní a zároveň rozmazlení, protože nezažili chudobu reálného socialismu. Jí se ale líbilo, jak Češi po změně systému hltavě a neohroženě vítali kapitalismus, který pro většinu znamenal i zvýšení životního standardu, a užívali si nově nabyté svobody, kterou Francouzi brali jako banální samozřejmost.

Nevibrovala s nimi. Ve Francii si připadala jako v převleku.

Plná nedočkavosti se pokaždé vracela do vlasti, ze které dobrovolně odešla a která jí teď tak scházela, za svými stárnoucími rodiči a mezi početnou družinu kumpánů a kamarádek. Z klidné Paříže jezdila do rozparáděné Prahy pít, tancovat, hlasitě se smát, klopýtat domů za úsvitu. A pak si k tomu přidala jako největší drahokam na korunu milence Tomáše. Praha bylo srdce a Paříž rozum. V Praze byla svobodná, v Paříži vdaná.

Alkyóna

Další schůzku Tomáš romanticky navrhl na Pražském hradě, před svatovítskou katedrálou. Martina přichází trochu dřív, zaklání hlavu, aby na sebe nechala padnout krásu